

08-37-40-200

בס"ד, בית מדרש המאי"ר לארץ | גליון 249

פרשת מסעי | לחיות במימד אלוקי

מסי לרות ארץ הנפש

שביבי אור מתורתו האדירה והנדירה
של הצדיק רבינו יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל
ערוך על פי שיעוריו של בנו ממשך דרכו ואורו
הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

מסילות אל הנפש

תוכן העניינים

- 1 משלש יוצא אחד.....
- 4 מהרהריו של בנימין.....
- 11 התחלת הכל - חכמה.....
- 13 פרשת ערי מקלט.....
- 14 בריחה מימי עולם.....
- 15 סיכומי 'בריחות' על קצה המזלג.....
- 16 סכנה! רודפים אחריך!.....
- 18 ערי מקלט בימינו.....
- 22 שש מצוות תמידיות.....
- 26 הקמת עיר מקלט.....
- 26 העולה מן האמור להלכה ולמעשה.....

מערכת המאיר לארץ משתתפת בצערה של גברת מירב לוגאשי בפטירת אביה
אברהם מזרחי ז"ל
ביום ט' בתמוז התשפ"ב
יהי זכרו ברוך תנצב"ה

מוקדש לעילוי נשמת
בן ציון בן ראה ז"ל
נלב"ע כ"ז אייר התשפ"ב
ולהבריל להצלחה בנשמיות ורוחניות
ל **דוד דוד הי"ו**
ולכל משפ' מורחי הי"ו

הזמינו לבית או לעסק
קופת צדקה מהודרת

הצטרפו לשיעור היומי
עם משלוח עד הבית!

בית המדרש המוא"ר לארץ

התנסות והפצת ספרי מורינו וריבנו הרב יורם מיכאל אברג'ל זצ"ל

8771301 ת.ד. 345 נתיבות 08-37-40-200

office@h-l.org.il

www.hameir-laarets.org.il

08-649-9859 קו 'המאיר לארץ'

08-37-40-200

077-223-1130

המאיר לארץ

054-26-380-26 לקבלת 'רגע של אור'

ע"ר 580654762 | למוסד אישור מס הכנסה לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודה

- כל הזכויות שמורות -

פרשת מסעי

משלש יוצא אחד...

כתפיו והשתומם - 'מסכן, בטח העוני וחיי הצער שיבשו עליו את דעתו'...

בעודו עומד ותוהה אמר העני: 'כבודו מתפלא לשמוע את דברי, וחושב שאיני שפוי בדעתי. רוצה אני לספר לך את כל קורותי ותיווכח שלא מתוך טירוף סירבתי לקבל את נדבתך'.

הניח האביון את תרמילו, התיישב ליד ר' נחום ופתח בסיפורו:

עשיר גדול אני. בית מרווח לי בעיר הבריה בודפסט, כפרים אחדים, שדות וכרמים שייכים לי, עסקי מוצלחים ואפילו בשנות בצורת רב יבול אדמתי מיבולם של אחרים...

רוב ימי חיי חיייתי על מי מנוחות עד שבא האסון...

ביום אחד נעלם מביתי סכום כסף גדול. חיפשנו את האבידה בכל פינות הבית - לשוא. הכסף נעלם ואיננו.

בביתנו שירתה בחורה יתומה ובני ביתי חשדו שידה בדבר, כדי שתוכל

סיפר הגאון הרב ישראל יעקב קלפהולץ זיע"א, וז"ל:¹

בכפר אחד הסמוך לצאנז גר יהודי ירא אלקים ושמו ר' נחום. מכניס אורחים היה ר' נחום, וכל עובר אורח היה מוצא בביתו ארוחה טעימה, מקום לנוח, נדבה וציידה לדרך.

באחד הימים נכנס אל ר' נחום יהודי עני. בעל הבית קיבלו בסבר פנים יפות, כיבדו בסעודה דשנה וכששבע ההלך ונח הוציא ר' נחום סכום כסף מכיסו ורצה לתתו נדבה לעני.

עמד העני, הביט במארוחו הנדיב ולא פשט ידו לקבל את הנדבה.

בחושבו שהסכום קטן בעיני העני, הוציא ר' נחום מטבעות נוספים מכיסו, אך העני לא לקחם ואמר: 'אל נא יפציר בי כבודו לקחת את הכסף, עשיר גדול אנכי ואיני זקוק למתנת בשר ודם'.

הביט ר' נחום בבגדיו הקרועים של אורחו, בתרמיל הקבצנים שעל

מעין החכמה

1. החוזרים בתשובה (עמוד רפז).

המכות, הכאב והבושה השפיעו לרעה על היתומה. מכיון שהורים וידידים לא היו לה, שקעה בדכאון ונפלה למשכב. ימים ספורים התענתה במחלתה עד שנפטרה.

שבועיים לאחר שנפטרה העלובה נמצאה ה'גניבה' מאחורי ארון הספרים. ואז, נזכרתי, שאני בעצמי החבאתי שם את הכסף, ושכחתי מזה...

פחד לא יתואר אחז בי, אני גרמתי למותה של יתומה עניה. ידעתי שאלקים ידרוש את דמה מידי. ומה אומר? במה אצטדק? האם אוכל להגיד שידי לא שפכו את הדם הזה?...

ימים ולילות לא הפסיקו מחשבות החרדה להטרדני עד שהחלטתי לנסוע אל הגה"ק רבי מאיר מפרמישלאן.

שם, עמדתי לפניו, ובבכי סוער סיפרתי לו את עוונתי...

רבי מאיר שמע את הסיפור והזדעזע - 'אוי, מה שאנשים מעוללים לעצמם! והמשיך ואמר:

חטא גדול חטאת, איבדת נפש מישראל, וכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא. מזלך הוא שישנה תשובה בישראל, וגדולה התשובה שמגעת עד כסא הכבוד. והקב"ה אל רחום וחנון

להשתמש בכסף לקניית בגדים ושאר צרכים ותוכל להתחתן. ואנו בטובנו, ניסינו לדבר אתה בלשון רכה ולייעץ לה להחזיר את הכסף לפני שיוודע הדבר ברבים, הבטחנו לעזור לה אם תזדקק לכסף, רק שתשיב את אשר לקחה...

היתומה נעלבה מחשדנו, פרצה בבכי ואמרה ברוגז רב שחושדים אנו בכשרה ועתידים אנו לתת את הדין על כך...

כעסה הגביר את חשדנו והוספנו להפציר בה שתודה, אך היא הכחישה בתוקף וטענה שאינה יודעת מאומה על הגניבה.

לבסוף, כשראינו שהיא לא מסכימה להודות, פנינו לרשות והשוטרים באו לביטנו ואסרוה.

השוטרים ביקשו ממנה שתודה בגניבה, אך היא סירבה. והם, בתגובה, היכו אותה קשות...

שבוע תמים שהתה הצעירה בבית הסוהר. בכל יום ספגה מכות ועינויים, אך היא עמדה על דעתה ואמרה שגם אם יהרגו לא תודה במעשה שלא עשתה - מעולם לא נגעתי בדבר שאינו שלי!...

לבסוף נואשו ממנה השוטרים ושחררו אותה.

בכל כחי התאוששתי מעט, שלחתי פדיון אל הרבי וביקשתי שיתפלל בעדי אל הקב"ה שאבריא ואז אבוא אליו ואגיד לו באיזו תשובה בחרתי. וכך היה: הרב הקדוש התפלל עלי, גם אני בכיתי והתחננתי על נפשי ואלקי הרחמים שמע לתפילתי, שבתי לאיתני ונסעתי מיד אל הרבי.

נכנסתי אליו ואמרתי לו: הרב, בחרתי בגלות.

כטוב בעיניך עשה - אמר לי הרב - ועתה אלמדך דרך גלות:

הסר את כל תכשיטיך, גם את לבושך היקר הפקד אצלי, מכאן תצא במקלך ובתרמילך בלבד, אל ביתך לא תשוב עוד.

לך לאן שרגליך ישאוך, נע ונד תהיה במשך שלש שנים. במקום שתאכל פת שחרית, לא תאכל פת ערבית, במקום שלנת לילה אחד לא תלין בלילה השני.

אם תרעב - לא תבקש לחם. המתן עד שירחמו עליך הבריות ויתנו לך.

בכל שלש השנים לא תראה את בני ביתך ובעיר מגוריך לא תדרוך.

ואם תרצה לדעת מה מצב עסקיך, עמוד בשער העיר, שלח שליח אל אשתך והיא תמסור בידיך את פנקסי העסק כדי שתבדקם. ואם תראה שעסקיך אינם

הוא, ואם החוטא חוזר בתשובה בכל לבו ונפשו - תשובתו מתקבלת. היות ועוונך גדול - תשובתך חמורה מאוד. עליך לבחור באחת משלש אפשרויות אלו:

א. מוות מידי, נפש תחת נפש, ומיתתך תהיה כפרתך.

ב. מחלה שתרתק אותך למיטה למשך שלש שנים ויסוריך יהיו מרובים.

ג. תצא לגלות. נע ונד תהיה בארץ במשך שלש שנים כדין הורג נפש בשגגה ולא תלין אפילו שני לילות במקום אחד.

בחיל וברעדה שמעתי את גזר דינו של הצדיק ולא ידעתי במה לבחור, כל אחד מהעונשים גדול וקשה מנשוא. לכן אמרתי לצדיק שרצוני לשוב לביתי, שם אחשוב ואחליט במה לבחור.

בלב מלא צער חזרתי לביתי וראשי עלי כגלגל. כל עושרי נחשב בעיני כקליפת השום. כאבים חזקים תקפוני לפתע, חומי עלה וכל גופי בער כאש. שכבתי על מטתי כאחוז קדחת, הרופא שבני משפחתי הבהילוהו אלי, קבע בצער שמחלתי אנושה ושעתי קרובה למות.

הבנתי שהעונש על חטאי החל, היות ולא בחרתי באחד משלשת העונשים, בחרו את העונש בשמים והחליטו על גזר דין מוות...

ר' נחום, שהקשיב לסיפור בפה פעור, כאילו נייעור מחלום והחליט ללכת עם היהודי לצאנו כדי לשמוע את דברי הרבי...

כשנכנסו שני היהודים אל הרבי, עוד לפני שפתח בעל התשובה את פיו, אמר לו הרבי:

אל תדאג עוד. סע לביתך דרך פרימשלאן, השתטח על קברו של הצדיק רבי מאיר זיע"א ותגיד שם כך: 'הרב מצאנו אמר לי שהסתיימו ימי גלותי, די לי לנדוד שנתים כי באותם ימים קיימתי את אשר ציוו עלי במסירות נפש ממש'.

עשה היהודי כדברי הרבי, נסע לביתו, בדרך סר לקברו של הצדיק, השתטח עליו, התפלל ובכה מאוד, ובצאתו מהאוהל אמר את מה שצויה עליו הרב מצאנו להגיד. משם חזר לביתו בשלום, וכל ימיו עשה צדקה וחסד ונעשה ממקורביו של הרב הצדיק רבי חיים מצאנו.

מהרהוריו של בנימין...

עולה למעלה ליבאר העליונה' להתחדש שם, וכדי לעזור לנפש להגיע לשם צריך להקפיד לקרוא קריאת שמע שעל המיטה ולהשתדל שהדבר האחרון שהמחשבה תחשוב בו יהיה בדברי תורה. **ומאז**, בנימין מקפיד על כך.

מתנהלים כשורה, תוכל לסור לביתך בתנאי שבני משפחתך לא יהיו שם.

בכל ימי גלותך עליך ללכת ברגל ולא לנסוע בעגלה...

ובסיום השלש שנים תחזור אלי ואני אתן לך את חפציך המונחים אצלי ואוסיף לך עוד 'תיקון' שיהיה עליך לקיימו כל ימי חייך...

מביתו של הרב יצאתי בעינים דומעות והחלתי את שנות גלותי... כבר שנתים אני הולך בגלות ומקפיד לקיים את דבריו הקדושים...

והנה, עתה שמעתי שרבי מאיר נפטר ואיני יודע מה לעשות כאשר תכלינה שנות גלותי, ולכן החלטתי ללכת להגה"ק רבי חיים מצאנו ולשאול אותו מה עלי לעשות.

כעת אתה מבין מדוע סירבתי לקחת את כספך? סיים העני את סיפורו הנוגה והמופלא.

שעת לילה מאוחרת, בנימין סיים לקרוא קריאת שמע שעל המיטה, וכהרגלו עלה על יצועו לישון ובידו ספר תורני המכיל דברי תורה וסיפורי צדיקים...

לפני שנים רבות הוא שמע רב חשוב שהסביר שבשעת השינה, הנפש

מסילות אל הנפש

פרשת מסעי - מהרהוריו של בנימין

הגוף נרדם אך הנפש סערה...

'חסר' לי בסיפור הזה איזה שהוא פרט... הרי עוון כזה נובע מ'תודעה פגומה'² (ראה הערה!) ואם הקלקול הוא בתודעה, התיקון צריך להיות בתודעה. ולמרבה הפלא, התיקון נעשה על ידי הענשת הגוף בעונש נורא של 1095 ימי גלות! ברעב ובצמא, בקור ובשרב, כאבי רגלים ומיגרנה בראש...

ובנימין קרא את הסיפור על העשיר החשדן...

בנימין סיים לקרוא את הסיפור, וציון לעצמו בסיפוק: אין מה לומר, סיפור מלא מסר, גם בעלילה וגם בסיום - אותו עשיר זכה בסופו של דבר לתקן את העוון שלו, וגם זכה למצוא רבי...
שמורות עיניו החלו להיעצם ובשארית כחותיו הוא כיבה את האור ונרדם...

מעין החכמה

ששקולה שנאת חנים כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים.

מפורש בדברי חז"ל הללו שבזמן בית המקדש השני היו עוסקים בתורה ובמצוות ובגמילות חסדים. בתקופה זו חיו התנאים הקדושים אשר בימיהם נתייסדה כל התורה שבעל פה. ובכל זאת לא הועילו להם כל הזכויות הללו להגין על הבית שלא יחרב, משום שהיתה ביניהם שנאת חנים, והיו רגילים לזלזל זה בזה ולבטל זה את זה, וכשחסרים לאדם אהבת ישראל וכבוד הזולת, כל הזכויות שיש בידו הולכות לאיבוד, כפי שאמר אדמו"ר הזקן (היום יום - כ"ב באייר): **'בביטול הזולת והגבהת עצמו מפסידים חלילה הכל!'**

מנהגנו ללמוד בכל יום בספר היום יום שחיבר הרבי מליובאוויטש, הכולל בתוכו אוסף פתגמים חסידיים יקרים מזהב ומפז, ומחולק לימות השנה - פתגם אחד לכל יום.

בתאריך ח' באב, ערב צום תשעה באב, בחר הרבי לשבץ את פתגמו הקדוש של הרבי המהר"ש שאמר: **'מה שוה פעולת חסידות ויראת שמים אם חסר בה העיקר - אהבת ישראל, ועוד גורם ח"ו צער לזולת.'**

2. העוון הזה נבע מפגם בתודעה! - הכסף נעלם, החיפושים העלו חרס, ולפתע נפתרה התעלומה...

המשרתת! היא! היא הגנבת!

אם לעשיר הזה היתה תודעה מתוקנת, הוא היה נעצר ומתבונן: באמת? מי אמר לך? מאיפה אתה יודע?...

אך התודעה שלו היתה כל כך בעלת חשיבות בעיניו, עד שהיה לו פשוט. **'אם כך אני מבין בוודאי שאני צודק!'**

ונרחיב בדברים:

בשיחה שמסר אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א אמר (אמרי נועם, בין המצרים - מאמר ד), וז"ל:

בגמרא הקדושה (יומא ט:) אמרו:

'מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנים - ללמוד

בר קמצא הסמיק מבושה. כיצד יקום ויצא לעיני כל האנשים שבאולם! מרוב בושה התחנן בר קמצא לבעל הסעודה שיניח לו להשאיר בסעודה ובתמורה לכך ישלם לו את דמי האוכל והשתיה שיאכל וישתה. משלא הסכים לכך בעל הסעודה, הוסיף בר קמצא והציע לשלם לו את דמי חצי מהסעודה. ומשגם לכך לא הסכים בעל הסעודה, הציע בר קמצא שישלם לו את דמי כל הסעודה כולה ובלבד שיניח לו להשאיר בסעודה ולא יבייש אותו לצאת לעיני כל.

אך בעל הסעודה עמד בעקשנותו, ולא נרגע עד שתפס את בר קמצא בחוזקה וגררו החוצה לעיני כולם. בר קמצא נפגע מן המעשה עד עמקי נשמתו. כמובן, הוא נפגע עד מאוד מחוסר רגישותו ומצורת התייחסותו של בעל הסעודה כלפיו, אך מה שגרם לו את עיקר הצער והכאב היא העובדה שמעשה זה אירע לעיניהם של חכמי ישראל שנכחו באותה סעודה והם כלל לא מחו ביד בעל הסעודה.

מרוב כאבו, החליט בר קמצא להעליל על היהודים עלילה קשה לפני הקיסר הרומאי שמשל בכל האיזור. הוא הגיע לקיסר ואמר לו שהיהודים מתכוונים למרוד בו. הקיסר שאל אותו מנין לו שכך באמת מתכוונים היהודים לעשות, והשיב לו בר קמצא שיוכל להיווכח בכך על ידי שישלח ליהודים קרבן ויבקש מהם להקריב אותו בבית המקדש לזכותו, ואם לא יסכימו היהודים להקריב את קרבנו של הקיסר, הרי זה סימן מובהק שאין הם תפוצים בהמשכיות מלכותו וכוונתם למרוד בו.

הקיסר קיבל את עצתו של בר קמצא. הוא שלח ביד בר קמצא עגל משובח כדי שימסור אותו ליהודים ויבקש בשמו להקריב זאת בבית המקדש. מה עשה בר קמצא? בדרכו לבית המקדש הטיל מום בשפתו העליונה של העגל, ויש אומרים שהטיל מום

בכך רצה הרבי להסביר לנו בעצם כיצד יתכן שכל הזכויות הרבות שהיו לבני הדור שחיו בזמן בית המקדש השני, התורה שלמדו, המצוות הרבות שקיימו ואפילו גמילות החסדים שעשו, לא הועילו להם למנוע את חורבן הבית. ההסבר לכך הוא: משום שבתוך כל המעשים הטובים שהם עשו היה חסר העיקר - אהבת ישראל, ובנוסף לכך גם היה מעורב בהם גרימת צער לזולת, וכשחסר העיקר, אין כל שווי לכל הפעולות הללו!

דוגמא מובהקת לשנאת החינם שהיתה בין אנשי דור חורבן בית המקדש השני נמצאת באגדת חז"ל (גיטין נה:). שנוהגים ללמוד ביום תשעה באב, העוסקת בהשתלשלות האירועים שקדמו לחורבן בית שני וגרמו לו. בפתיחת דבריהם אומרים חז"ל: '**קמצא ובר קמצא חרוב ירושלים**'. כלומר: בגלל המעשה שאירע עם שני היהודים 'קמצא' ו'בר קמצא' נחרבה ירושלים. מי הם קמצא ובר קמצא, וכיצד בסיבתם נחרבה ירושלים? מספרים חז"ל:

בירושלים דאז התגורר יהודי אחד חשוב ונכבד. הוא אהב עד מאוד יהודי אחד ששמו 'קמצא', ושנא עד מאוד יהודי אחר ששמו 'בר קמצא'. ביום מן הימים עשה היהודי הנכבד סעודה גדולה וחשובה והזמין לסעודתו אנשים רבים, וביניהם רבנים ותלמידי חכמים גדולים וחשובים שחיו באותה תקופה.

בין היתר, שלח היהודי הנכבד את משרתו להזמין לסעודתו את קמצא אהובו. טעה המשרת ובמקום להזמין לסעודה את קמצא, הזמין את בר קמצא. כשהגיע בעל הסעודה לסעודתו ולתמהון עיניו ראה שם את בר קמצא, אש השנאה התלקחה בקרבו. ללא כל היסוס הוא ניגש ישירות לבר קמצא, ובכעס גדול ציוה עליו להסתלק מן המקום תיכף ומיד.

מסילות אל הנפש

פרשת מסעי - מהרהוריו של בנימין

כלפי הזולת - שהוא מום בעינו של האדם (מהרש"א - גיטין נו. ד"ה דשדא ביה).

ועל דרך זה מבואר במדרש (איכה רבה, פרשה ב - אות כ) **הטעם לכך שכל פסוקי מגילת איכה שקוראים ביום תשעה באב בנויים על סדר האל"ף בי"ת** (מלבד פרק ה של המגילה), **והפסוקים שמתחילים באות פ"ה נכתבו לפני הפסוקים שמתחילים באות עי"ן, אף שלפי סדר האותיות האות עי"ן קודמת לאות פ"ה** (מלבד בפרק א שכתבו כסדר) - **'לפי שהיו אומרים בפייהם מה שלא ראו בעיניהם'. כלומר, בני אותו דור היו ממהרים להוציא מפייהם דברי זיבה והוצאת שם רע על הזולת מבלי שראו זאת בעיניהם וכלל לא טרחו לחקור ולבדוק אם כך הדבר באמת...**

מדות רעות אלו הן רק תוצאה של שנאת החינם שהיתה מפעפעת בלבם, ובגללה בא עליהם החורבן הקשה, ולא הועילו להם כל הזכויות שהיו בידם כדי להנצל.

כפי שעולה מתוכן הסיפור, מה שגרם לבר קמצא את עיקר הצער והכאב, היא העובדה שכל המעשה אירע לעיניהם של גדולי חכמי ישראל שנכחו באותה סעודה, והם כלל לא מחו ביד בעל הסעודה. הלא מעשיהם והליכותיהם של חכמי הדור אומרים לשמש דוגמא למופת לכל בני דורם, ואם גם בהם פשט נגע השנאה עד כדי כך שכלל לא מפריע להם לראות כיצד יהודי מתבזה לעיני כל, מה יענו אחריהם המון העם - 'אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר?!' (מועד קטן כה. ג).

מציאות זו שיושבים אנשים רבים, וביניהם חכמי תורה גדולים, ורואים כיצד יהודי מתבייש ומצטער וזה כלל לא מפריע להם, הכעיסה מאוד את הקב"ה. לכן הוא החליט למחוק את הדור ההוא ולא להשאיר מהם זכר. באותו זמן היו בארץ מאות ישיבות ובהם אלפי תלמידי חכמים ותינוקות של בית רבן ואת כולם

בעפף עינו של העגל, כדי לפסול אותו מלהיקרב על גבי המזבח.

כשהגיע עגלו של הקיסר לידי הכהנים בבית המקדש, לא ידעו מה לעשות. מצד אחד היה העגל פסול להיקרב על גבי המזבח מפני היותו בעל מום, אך מצד שני הבינו הכהנים שמפני דרכי שלום עם הקיסר יתכן שמוטב לעבור על ההלכה ולהקריב את קרבנו. לבסוף נהגו כדעתו של רבי זכריה בן אבקולס הכהן שלא להקריבו כדי שלא יטעו הבריות ויחשבו שבעלי מומים קרבים על גבי המזבח.

או אז מצא לו בר קמצא את ההזדמנות אשר לה ציפה. הוא מיהר להודיע לקיסר שהיהודים מסרבים להקריב את קרבנו, ואות היא כי יש בכוונתם למרוד בו. מתוך כך שלח הקיסר את צבאו הגדול לצור על ירושלים ולהילחם בה, וכעבור שלש שנים של מצור כבד נכנעו אנשי ירושלים, נבקעו החומות, פרצו האויבים לתוך העיר והחריבו אותה, וביום תשעה באב לעת ערב שרפו את בית המקדש.

חז"ל הקדושים לא סיפרו לנו סיפור זה על מנת להשמיענו על השתלשלות אירועים מקרית בלבד שסיבבה את חורבנו של בית המקדש. סיפור זה נועד להמחיש לנו את 'תמונת המצב הכללית' של אותו הדור, שגרמה לה' יתברך להחריב את בית מקדשו. בין אנשי הדור שררה שנאת חינם גדולה מאוד. מרוב שנאה כלל לא היה מופקע מן המציאות שיהודי אחד יתפוס בחוזקה ביהודי אחר ויזרוק אותו מסעודתו בבושה גדולה לעיני כל הנוכחים.

לכן בחר בר קמצא להטיל מום דוקא בשפתו ובעינו של קרבנו של הקיסר, כדי לרמוז לעם ישראל שיש בהם עוון לשון הרע - שהוא מום בשפתיו של האדם, וכן יש בהם צרות עין

ואפילו כשרוצים להפריש אדם מאיסור כל שהוא מתוך כוונה טהורה להציל את נשמתו מפח יקוש, צריך לשקול כמה וכמה פעמים כיצד לומר לו את הדברים באופן שהוא לא יתבייש ויפגע, כפי שמצוה התורה: "הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (ויקרא יט, יז), ומפרש רש"י: 'ולא תשא עליו חטא - לא תלבין את פניו ברבים'. ומוסיף על כך הרמב"ם (הלכות דעות פ"ו הלכות ז-ח) שגם כשאדם מוכיח את חברו בינו לבין עצמו (ולא ברבים), אסור לו לומר לו דברים שיגרמו לו צער ובושה, אלא אך ורק דברים נעימים שימשכו את לבו לקבל את תוכחתו.

יש להתייחס לכל אדם בכבוד, ואפילו לגוי, ולא לבזות שום נברא של ה', כמאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"א): 'אל תהי בז לכל אדם'. מי לנו גדול וקדוש כרבן יוחנן בן זכאי אשר אמרו עליו שלא הניח מקרא ומשנה, גמרא, הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזירות שוות, תקופות וגימטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים וכו' (סוכה כח), ובמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו - 'שלא הקדימו אדם שלום מעולם, ואפילו נכרי בשוק' (ברכות יז), אלא היה מכבד כל אדם שבעולם ומקדים לו שלום.

ונצור בלבך את דברי אביי בגמרא (שם): 'לעולם יהא אדם ערום ביראה, מענה רך משיב חמה, ומרבה שלום עם אחיו ועם קרוביו ועם כל אדם, ואפילו עם נכרי בשוק, כדי שיהא אהוב למעלה ונחמד למטה, ויהא מקובל על הבריות'.

דבר נוסף שעלינו ללמוד מהמעשה של קמצא ובר קמצא הוא, שאצל הקב"ה העיקר הוא שתהיה לאדם אהבת הזולת ורגישות לכבודו. וכשחלילה חסרה לאדם מדה זו, ובנוסף לכך גם גורם צער לזולת, מבחינת הקב"ה מומלץ מאוד שאדם זה יסגור את כל ספריו, יפסיק את לימודו

הקב"ה איבד. הוא פשוט לא רצה עסק עם חכמים שאין להם שום רגישות לכבודו של הזולת. משום כך סילק את שכנתו מן הארץ, שרף את בית המקדש במו ידיו, (כמו שנאמר: 'ויצת אש בציון' (איכה ד, יא)), וזרק את כולם לכל הרוחות.

מעשה זה של קמצא ובר קמצא בא ללמדנו מסרים חדים וברורים:

ראשית: עלינו ללמוד ממעשה זה עד כמה יש להיזהר שלא לבייש שום יהודי, שהרי על כך נחרב בית אלקינו, כפי שחתמו חז"ל (גיטין נז). את המעשה של קמצא ובר קמצא באומרם: '**בוא וראה כמה גדולה כחה של בושה, שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו**'.

לפי דברי חז"ל (סנהדרין קז) אדם שמלבין את פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא. לכן אמרו חז"ל (בבא מציעא נט): 'נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים'.

כלומר, אם נקלע אדם למציאות שבה הוא עומד לבייש יהודי אחר ברבים, והדרך היחידה להנצל מכן היא להשליך את עצמו לכבשן של אש, מוטב לו להפיל את עצמו לכבשן האש אף על פי שהוא יודע שממתניים לו בבית אשה וילדים ואם הוא ימות ח"ו אשתו ותאלמן ובניו יתייתמו, ובלבד שלא יבייש את אותו יהודי ברבים. כיון שאם יבייש אותו ברבים יאבד את כל חלקו בעולם הבא...

ואם למיתה אדם מחוייב למסור את עצמו בעבור כבוד הזולת, כל שכן שמחוייב הוא להפסיד ממון, כבוד, תפקיד וכל כיוצא בזה ובלבד שלא לבייש או לפגוע ביהודי כל שהוא ח"ו. כי כשמביישים יהודי נגרם לה' יתברך צער גדול ביותר, ונענשים על כך בחומרה רבה.

וכך כותב אדמו"ר הזקן באגרתו הקדושה (אגרת הקודש - סימן כב) לקהל חסידינו:

'אהוביי ידידי, נא ונא לטרוח בכל לב ונפש לתקוע אהבת רעהו בלבו, ואיש את רעת רעהו אל תחשבו בלבבכם" כתיב (זכריה ח, ז), **ולא תעלה על לב לעולם, ואם תעלה - יהדפנה מלבו כהנדוף עשן, וכמו מחשבת עבודה זרה ממש... וה' הטוב, המברך את עמו בשלום, ישים עליכם שלום וחיים עד עולם.**

מדבריו הקדושים של אדמו"ר הזקן למדים אנו שברגע שיש לאדם מחשבה רעה על יהודי מצבו לא טוב, ועליו לדעת שהוא מצער מאוד את הקב"ה. כשאדם חושב רעה על יהודי אחר, כל השפע שיוורד לו מהשמים לא הולך אליו אלא אל הסטרא אחרא. מאידך, מדברי אדמו"ר הזקן גם נוכל ללמוד שמי שנוזהר ביותר לסלק מלבו את שנת הבריות הרי הוא אהוב וידידו של אדמו"ר הזקן, וגם זוכה להתברך מאדמו"ר הזקן בשלום וחיים עד עולם.

כמו כן ללמדנו חז"ל (ראשית חכמה, שער היראה - פרק יב אות מה) שביום הדין ישאלו כל אדם: **'האם המלכת את חברך עליך בנחת?'**, כלומר, האם התבטלת בפני חברך ועשיתו כמלך עליך? ואם בהמלכת החבר עסקינן, קל וחומר בן בנו של קל וחומר שאסור לבזו לו או לגרום לו צער ונוק ח"ו.

לכן הדור שהיה חביב על הקב"ה יותר מכל הדורות היה זה דורו של רבי יהודה בר אילעאי, כפי שאמרו חז"ל (סנהדרין כ): "שקרו הח"ן (משלי לא, ט) - זה דורו של משה ויהושע. 'והבל היופי' (שם) - זה דורו של חזקיה. 'יראת ה' היא תתהלל" (שם) - זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי.

כלומר: על אף מעלתם העצומה של בני דורו של משה רבינו שזכו לראות את מעמד

וילך הביתה, בבחינת מה שנאמר: "ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך" (תהלים ג, טז). כי לימוד שמעורבת בו שנת הבריות אינו שוה מאומה בשמים. אין להקב"ה שום נחת ממנו. אדרבה, הוא גורם צער גדול להקב"ה, ולכן העדרו טוב יותר מהמצאו.

עלינו לדעת שהמעלה והחשיבות של האדם בשמים אינה נמדדת לפי כמות הידע שלו בתורה או לפי החומרות וההידורים שהוא מחמיר ומהדר במצוות, אלא לפי מדת אהבת הבריות שיש לו וגודל זהירותו בכבוד כל אדם, כיון שכל מה שהקב"ה רוצה מאתנו זה שנאהב את הזולת ונהיה זהירים מאוד בכבודו, כמובא בתנא דבי אליהו רבה (פרק כח), וזו לשון קדשו:

'וכך אמר להם הקב"ה לישראל: פְּנִי אֶהְיֶינָה! כלום חסרתי דבר שאבקש מכם?! ומה אני מבקש מכם - אלא שתהיו אוהבין זה את זה, ותהיו מכבדין זה את זה, ותהיו יראים זה מזה.'

לכן צריך כל אדם לטהר את לבו מכל רגש של שנאה כלפי אדם כל שהוא מישראל כדי שהקב"ה יסכים להשרות את שכניו בתוך לבו. יש לדעת שכל מי ששונא אדם מישראל, כביכול שונא את הקב"ה על שברא אותו, ושונא את אברהם יצחק ויעקב שיצא מהם אדם זה.

ובעוד שבשאר העבירות אין אדם עובר עליהן אלא באותה שעה שהוא עובר עליהן, שנת חנינם נמצאת בלב תמיד, וממילא בכל רגע ורגע הוא עובר על איסור "לא תשנא את אחיך בלבבך" (ויקרא יט, יז), ומבטל מצות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" (שם פסוק יח). ולא נתארך קץ הגלות אלא לסיבת שנת חנינם. ולא זכה משה רבינו לכל מעלותיו אלא על כך שהיה אוהב את עם ישראל ומצטער בצרתם, כזכר כל זה בדברי המהר"ח"ו בספרו שערי קדושה (חלק שני - שער רביעי).

בתורה מתוך אהבה עצומה זה לזה, והיו מכבדים זה את זה וממליכים את חברים עליהם, לכן תורתם עלתה כריח ניחוח לה' יותר מכל דור אחר.

ישנם אנשים שכותבים על הספרים שלהם 'אסור להשתמש', 'גזל גמור', 'אין מחילה למי שישתמש' וכל כיוצא בזה. הנהגה זו גרועה מאוד וגורמת הרבה צער לה' יתברך. אדרבה, אדם צריך לכתוב על הספרים שלו 'מצוה להשתמש בשמחה' ולהסכים לכל אדם בחפץ לב להשתמש בספריו ובשאר חפציו. עלינו לשמוח ולהיות מאושרים מכך שיש לנו הזדמנות להטיב לזולת ולאפשר לו ליהנות על ידינו.

פעם נסעתי למירון להתפלל קצת על ציונו הקדוש של רשב"י. על אחד השולחנות שם היה מונח ספר משנה ברורה בהוצאה מאוד יפה ומאירת עינים. הדבר משך את תשומת לבי, לכן לקחתי את הספר כדי לעיין בו מספר רגעים. פתאום הסתובב אלי אדם אחד לבוש חליפה שחורה וארוכה וגער בי: 'באיזו חוצפה אתה נוגע בספר שאינו שלך? האם קיבלת רשות?!'. 'לא', השבתי בשלילה. 'אז למה אתה משתמש?' חזר והקשה.

הסברתי שסך הכל רציתי לראות איך נראה הספר מבפנים. אך הוא בשלו - 'אני לא מסכים בשום אופן לגעת בספרים שלי ללא רשות!'. דבריו של אותו אדם גרמו לי צער כל כך גדול עד כדי כך שמיד ברחתי מהמקום כל עוד נפשי בי. אנשים שמתנהגים בצורה כזאת, גם אם ילמדו 'משנה ברורה' עד יום מותם שום זכות לא תגן עליהם. זו בדיוק ההתנהגות שגרמה לחורבן בית המקדש.

צריכים אנו ללמוד מבני דורו של רבי יהודה בר אילעאי שהיתה ביניהם אהבה ואחוה ושלוש וריעות, והיו שמחים ומאושרים להטיב זה לזה ולתת לזולת ליהנות משלהם. והלא כך קיבל אדמו"ר הזקן מר' מרדכי הצדיק

הר סיני ולקבל תורה מפיו של משה רבינו כפי שקיבלה מפי ה', ובני דורו של יהושע שזכו ללמוד תורה מפיו של יהושע תלמידו של משה רבינו. וכן על אף מעלתם העצומה של בני דורו של חזקיה המלך, אשר כולם, מגדול ועד קטן ללא יוצא דופן, היו יושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות והוגים בתורה הקדושה עד שכל ארץ ישראל התמלאה תורה ויבדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ. מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה' (סנהדרין ד: -) בכל זאת, מעלתם של בני דורו של רבי יהודה בר אילעאי היתה גדולה משלהם. ומדוע? מה היה כל כך מיוחד בבני דור זה?

מוסיפים חז"ל (שם כ.) ומסבירים שזה היה המיוחד אצלם: **שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה'.**

כלומר: בני דורו של רבי יהודה בר אילעאי 'התברכו' בעוני גדול מאוד עד כדי כך שאפילו במה להתכסות לא היה להם, וכל ששה תלמידים היו מתכסים בבגד אחד ועוסקים בתורה.

ונשאל את עצמנו: הרי במציאות בגד אחד לא יכול להספיק לששה אנשים. כיצד, אם כן, הצליחו בדורו של רבי יהודה בר אילעאי להתכסות ששה תלמידים בבגד אחד?

אך התשובה לכך היא, שבדורו של רבי יהודה בר אילעאי היתה בין התלמידים אהבה גדולה מאוד, וכל אחד ויתר לחברו ואמר לו: 'תשתמש אתה בבגד ואני כבר אסתדר' - כמדת החסיד האומר: 'שלי שלך ושלך שלי' (אבות פ"ה מ"ו) - ומכיון שכך, הספיק הבגד לכל ששת התלמידים, ויתירה מזאת, הבגד נעשה מיותר לגמרי, שהרי אף אחד מהתלמידים לא רצה להשתמש בו כדי שיוכל להשתמש בו חברו. ומכיון שהם עסקו

בנימין הלך לטבול במקוה, ושם, בתוך המים, הוא נזכר בשאלה של הנפש. והוא התיישב לחפש תשובה...

התודעה חטאה והגוף לוקה?! - איזה מן תיקון הוא זה?...?
בנימין התעורר... 'איזו שינה מתוקה, גוף ישן ונפש צרה'...

התחלת הכל - חכמה

שהקטן שאין בו דעת הוא כעס תמיד ואכזרי, וגם אהבתו היא לדברים קטנים שאין ראוי לאהבם מפני שאין בו דעת לאהוב דברים הראויים לאהבם שהאהבה כפי הדעת, ומהמדות שבנפש - נמשכות בה תיבות ואותיות המחשבה'...

בנימין הסתכל בפירוש המופיע בצד וקרא:

הנפש של היהודי כוללת בתוכה מוחין (שכל), מדות (רגש), ולבושים (מחשבה, דיבור ומעשה).

במהלך חיפושיו הגיע בנימין לספר התניא, ושם בישער היחוד והאמונה' (פרק ח) הוא קרא את המילים הבאות:

'המעלה ומדרגה הראשונה אצל הנבראים היא החכמה, שלכן נקראת 'ראשית'³ כי באמת היא ראשית ומקור כל החיות בנבראים.

כי מהחכמה - נמשכות בינה דעת. ומהן - נמשכות כל המדות שבנפש... כמו אהבה, חסד, ורחמים... וכנראה בחוש

מעין החכמה

ושמחה ומועדים טובים, כמו שנאמר: **"פה אָמַר ה' צְבָאוֹת צוֹם הַרְבִּיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוָה לְשִׁשּׁוֹן וּלְשִׁמְחָה וּלְמַעֲדִים טוֹבִים וְהָאֱמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֲהַבּוּ"** (זכריה ח, יט) - בגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

3. "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א).
ובתרגום ירושלמי בְּרֵאשִׁית - בחכמה. ובזוהר הקדוש (בראשית דף לא ע"ב) הוסיפו שכן תרגם יונתן 'בראשית' - בחכמתא.

ששמע מפי מורינו הבעל שם טוב הקדוש (הובא ב'היום יום' - ה' באייר): **'נשמה יורדת לעולם הזה וְחיה שבעים - שמונים שנה כדי לעשות ליהודי טובה בגשמיות, ובפרט ברוחניות'.**

ובזכות שנסלק את שנת החינם מבינינו, ונהיה 'אוהבים זה את זה, ומכבדים זה את זה, ויראים זה מזה' כנ"ל, וכן נרבה בעשיית טוב וחסד עם כל יהודי ויהודי שרק נפגוש - על ידי זה תתבטל מן העולם סיבת החורבן והגלות, וממילא גם צום תשעה באב ושאר הצומות שנקבעו בגינם, ויהפכו ימי הצומות הללו לימי ששון

בעלי עוצמה ומשמעות נוראה...

והבינה והדעת הן המולידות את הרגשות! והרגשות מתגלים

בתוך אותיות המחשבה...

ולכן, אם אדם רואה שישנה מחשבה שכל הזמן 'מנקרת' בתוך מוחו, ידע שיש למחשבה הזו שורש והיא הרגש המוליד אותה. ושידע שאם הוא רוצה לטפל בעצמו הוא צריך ללכת לשורש ולתקן את המודעות (התודעה וההכרה) שלו!

ובמאמר מוסגר: וזו מעלתם של היהודים הלומדים בקביעות

מוסר וחסידות (וצריך ללמוד את שניהם יחד), שבכך הם זוכים בכל פעם ופעם לתקן עוד חלקים בתודעה שלהם.

והמחשבה מתגלה בדיבור...

אגלי זיעה צצו במצחו של בנימין, זה רק מחזק את השאלה! אם תחילת הכל זה החכמה, התיקון צריך להיות שם, ולא בגוף! אז למה הוא העניש את הגוף?!

והנה המוחין עצמם מתחלקים לשלשה סוגים, והם: חכמה, בינה ודעת (והם הנקראים 'קומת ההגיון').

המדות (הרגשות) מתחלקות לשבעה סוגים, והם: חסד - אהבה, גבורה - יראה, תפארת - רחמים, נצח - עקביות תולדה של העקשנות דקדושה, הוד - תמימות ופשיטות,⁴ יסוד - קשר של אמת והיינו נקודת השייכות שבנפש, מלכות - שפלות דקדושה.

והלבושים מתחלקים לשלשה והם: מחשבה, דיבור ומעשה.

שלשת הלבושים הללו הם הכלים שדרכם נפש האדם באה לידי ביטוי ואלמלא הם אין ביטוי לנפש ולצרכיה הרבים והעצומים.

ומבואר (בתניא כאן), שהחכמה היא תחילת הכל. והיינו שהחכמה היא המולידה את הבינה והדעת.⁵

אדם שהחכמה שלו צלולה וקדושה, הבינה והדעת שיוולדו ממנה יהיו

מעין החכמה

4. על דרך הכתוב: "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, ג).

5. **ובמקום** אחר הרחבנו לבאר שהחכמה הוא הברקת הרעיון, והבינה היא הרחבת והפשטת הרעיון, והדעת הוא התחברות הרעיון עם הנפש, ובהזדמנות אחרת אי"ה נרחיב.

4. על דרך הכתוב: "תמים תהיה עם ה' אלקיך" (דברים יח, ג).

ופירש רש"י:

'תמים תהיה עם ה' אלקיך' - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא

פרשת ערי מקלט

כאשר יהודי נכשל והרג נפש, הוא היה נס - בורח - לאחת מערי המקלט הללו. בין אם עשה זאת (רצח) בשוגג או בכוונה תחילה.

לאחר שהרוצח הגיע לעיר המקלט, היה בית דין שולח שליחים להביא אותו למשפט. שליחים אלו היו גם מגינים עליו בדרך מפני גואלי הדם הפוטנציאליים. אם נפסק כי היה זה רצח במזיד היו הדיינים שופטים אותו בהתאם (הורגים את הרוצח בסיף), ואם המוות נגרם בשוגג היו השליחים מחזירים אותו לערי המקלט.

הגולה היה שוהה בעיר תקופה שאינה קצובה בזמן, והוא היה 'משחרר' רק כשמת הכהן הגדול.

אם הגולה מת קודם לכן, היו קוברים אותו בעיר המקלט ולאחר מיתת הכהן הגדול ניתן היה להעביר את קברו לעיר אחרת.⁷ **וככל** מצוות התורה גם במצוה זו ישנן הלכות ופרטים מרובים...

ואנו בוודאי לא נתעכב על כך, אך כן ברצוננו להתעכב על התיקון הזה הנקרא - 'בריחה'...

הקב"ה ברחמיו הרבים רצה לזכות אותנו ולכן העניק לנו תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה.

והנה, אם יהודי זכה וקיים את המצוות עשה ונמנע מהמצוות לא תעשה - אשרי! **אך**, אם חלילה לא, ישנם דרכי תיקון. והתורה הקדושה כתבה בפרוטרוט את דרכי התיקון...

אך, בפרשה שלנו מצאנו משהו מיוחד, תיקון מיוחד שמופיע רק פעם אחת בכל התורה, והיא מצות ערי מקלט.

וכך נצטוינו בפרשת השבוע: "וְהִקְרִיתֶם לְכֶם עָרִים עָרֵי מִקְלָט תְּהַיְיְנָה לְכֶם וְגַם שָׂמָּה רֹצֵחַ מִפֶּה נֶפֶשׁ בְּשִׁגְגָה" (במדבר לה, יא) -

התורה הקדושה צייתה להפריש שש ערים שתשמשנה כערי מקלט. שלש ערי מקלט היו ממערב לנהר הירדן ושלוש ערים ממזרח לו.⁶

והערים היו ממוקמות באופן כזה שנוצרה נגישות שווה לכל תושבי הארץ אל ערי המקלט.

מעין החכמה

שבער המערבי, והם: קדש, שכם, קרית ארבע.

7. בנוסף לשש ערי מקלט, היו עוד 42 ערים שהיו שייכות ללויים, וגם הן שימשו

6. בספר דברים (ד, מג) מובאים השמות של ערי המקלט שבער הירדן המזרחי, והם: בצר, ראמות, גולן. ובספר יהושע (כ, ז) מובאים השמות של ערי המקלט

הזכות ההיסטורית להיות שותפים עם הרב יורם!

בסכום של 150 ₪ לחודש בלבד
למשך 24 חודשים
אתם שותפים בתורתו של הצדיק!

מחייגים
וזוכים

*2910

קונים וזוכים

מטר ב' בית הרב יורם'
להיות שותפים בתורתו

בית הרב יורם' שיוקם בע"ה בנתיבות
יהיה מרכז רוחני עולמי לתורה וחסד
ברוח דרכו ואורו של הרב יורם אברג'ל זיע"א
לקירוב עמו ישראל באהבה לדרך ה'

***2910 לכבודו
ולזכרו**

ממשיכים
בדרכו
מנציחים
את שמו

בראשות בנו הרב ישראל אברג'ל שליט"א

והקב"ה סידר סדרי תשובה ליהודי העובר על אחת מהמצוות, אך לא מצאנו תשובה שהיא בריחה, ומה מיוחד ברוצח בשגגה שהתשובה שלו היא בריחה?...

ובסגנון אחר: הקדוש ברוך הוא צוה אותנו תרי"ג מצוות, רמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה.

בריחה מימי עולם...

צמצום זה הוא הצמצום הראשון מבין סדרת צמצומים ארוכה הקיימת בכל העולמות עד עולמנו הגשמי, והוא שונה משאר הצמצומים.

כל צמצום הוא צמצום של **מיעוט** האור המושפע מעולם לעולם, על מנת שהעולם התחתון יוכל לסבול את האור המאיר לו מן העולם העליון, הצמצום גורם רק לכך שהאור יקלש ויתגשם במעבר בין עולם לעולם, אך הוא מאפשר את גילוי האור.

לעומת זאת, הצמצום הראשון הוא צמצום של **סילוק האור** (בלשון הקבלה: 'צמצם האור לצדדים'), זהו צמצום שבו נעלם ומסתלק האור לגמרי, ולא רק נהיה קלוש ומגושם יותר.

ובסגנון אחר:

והחיפושים המשיכו... ובמהלכם, נתקל בנימין בספר מעיין גנים (בראשית עמוד קיט) לגאון המקובל הרב יצחק גינזבורג שליט"א, ובו הובא מכתבו של הרבי מליובאוויטש (אגרות קודש, חלק א - עמוד רסח) בתוספת הסבר. וכך נכתב שם:

כידוע, בתחילת הכל (קודם הבריאה) היה אור פשוט - אורו יתברך, ממלא את כל המציאות.

וכאשר עלה ברצונו לברוא את העולם צמצם הקב"ה את אורו (למראית עין) בשביל שיווצר 'מקום' בו יוכלו להיברא העולמות כעולמות בעלי תודעה עצמאית, ולא יתבטלו לגמרי באור ה'.

מעין החכמה

ומה הפרש יש בין ערי מקלט שהובדלו למקלט ובין שאר ערי הלויים:

א. שערי מקלט - קולטות בין לדעת בין שלא לדעת, הואיל ונכנס בהן נקלט. ושאר ערי הלויים - אין קולטות אלא לדעת.

ב. ורוצח הדר בערי מקלט אינו נותן שכר ביתו, והדר בשאר ערי הלויים נותן שכר לבעל הבית.

כערי מקלט (ובסך הכל היו 48 ערי מקלט). וכך פסק הרמב"ם (הלכות רוצח ושמירת נפש פ"ח הלכות ט-י):

כל ערי הלויים קולטות, וכל אחת מהן עיר מקלט היא, שנאמר: "וְעָלִיָּהֶם תִּתְּנֵנוּ אֲרָבָעִים וּשְׁתַּיִם עִיר. כְּלֵהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנֵנוּ לְלוֹיִם אֲרָבָעִים וּשְׁמֹנֶה עִיר" (במדבר לה, ו-ז), הקישן הכתוב כולן זו לזו לקלוט.

פרשת מסעי - סיכומי 'בריות' על קצה המזלג

המשיך והקרין הקב"ה קו וחוט של אור אל תוך מקום החלל. קו שבקע את החלל החשוך והאיר לתוכו, וסביב קו זה נארגו ונבראו כל העולמות כולם.

אור הקו הוא אור המאיר באופן פנימי בתוך העולמות ומחיה אותם. אמנם, למרות הידיעה שבתוך העולמות מאיר אור אלקי, המחיה אותם בכל רגע ממש, אין אור זה גלוי לעיני הנבראים. אור זה מועלם על ידי העולמות (וכידוע שיעולם הוא לשון העלם) אשר בשל 'עביותם' אינם נותנים לאור המחיה אותם להאיר ולהתגלות...

בנימין חש מלמולי לחץ... 'מה רוצים ממני? לאן זה מוביל?'

סיכומי 'בריות' על קצה המזלג...

של יעקב ועמדה לו בחלון: 'יוסף, הבט עלי, אני ברחתי פעמיים, עכשיו תורן!' - ויוסף בורח: "וַיַּעֲזֹב בְּגָדוֹ בְיַדָּהּ וַיֵּינֶס - וַיֵּצֵא תְחוּצָה" (שם לט, יב).

ואחר כך משה רבינו ברח מפרעה, ועם ישראל ברחו כשיצאו ממצרים.

ובלק אמר לבלעם: "וְעַתָּה פָּרַח לָךְ אֶל מְקוֹמָהּ אֲמַרְתִּי כִּי אֶכְפְּדָהּ וְהִנֵּה מִנְעָה ה' מִכְּבוֹד" (במדבר כד, יא).⁸

הוסבר כי הצמצום הראשון היה צמצום של סילוק האור, ולא רק מיעוטו. **צמצום זה הוא צמצום של 'הברחה', בו הבריה הקב"ה את האור מתוך מקום החלל.**

בצמצום שהוא מיעוט בלבד האור אינו בורח אלא רק מתעמעם ומתמעט, הוא נשאר במקומו ורק מאבד מ'איכותו'. לעומת זאת, בצמצום של סילוק בהחלט ניתן לומר כי האור 'ברח' לגמרי ממקום החלל לצדדים ולא נותר ממנו מאומה (למראית עין בלבד, שהרי מצד האמת אין הצמצום כפשוטו, כנודע)...

לאחר ה'הברחה' הראשונה של האור, עליה מושתתת הבריאה,

התנ"ך מלא בסיפורי בריחה. ונביא חלק מהם:

הגר, שפחתה של שרה, היא הבורחת הראשונה בתנ"ך: "מִפְּנֵי שְׂרָי גַבְרַתִּי אֲנֹכִי בִּרְחַת" (בראשית טז, ח).

הבורח השני הוא יעקב אבינו, והוא ברח פעמיים. בפעם הראשונה מפני עשיו ובפעם השניה מפני לבן.

וכאשר הגיע הנסיון של יוסף עם אשת פוטיפר, באה דמותו

מעין החכמה

8. **בוזהר** (אידרא זוטא, האינטו דף רפח ע"א) דרשו סודות נוראים בפסוק הזה, ונביא חלק מהלשון:

פרשת מסעי - סכנה! רודפים אחרך!

מצחו של בנימין נרחש קמטים: איזו מן עבודת ה' היא זו 'לברוח'?
בנימין נאנח: כמה שאלות. כמה תמיהות? נו, ותשובות יש?...

יוד המלך ברח, ואחריו יונה: "וַיִּקַּם יוֹנָה לְבָרַח תְּרִישֵׁה מִלִּפְנֵי ה' וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֶנְיָה בֶּאֱהָ תְרִישֵׁשׁ וַיִּתֵּן שְׂכָרָה וַיֵּרֶד בָּהּ לְבוֹא עִמָּהֶם תְּרִישֵׁה מִלִּפְנֵי ה'" (יונה א, ג)...

סכנה! רודפים אחרך!

והתורה הקדושה גילתה לנו כיצד לטהר את הנפש מהטומאה.

כן. יש תשובה. ונתחיל בבריחה לעיר מקלט:

אך, ישנה עבירה, שהטומאה הנמשכת ממנה היא טומאה גדולה ונוראה, טומאה שאי אפשר להיטהר ממנה אם נשארים בתוך גדרי עולם. והעבירה הזו היא הריגת נפש בשוגג.

עלינו לדעת שהתיקון הנדרש והנרצה הוא התיקון הנעשה בתודעה (באופן שמשפיע על הרגשות). אך ישנם מצבים שאי אפשר להגיע לתיקון התודעה אם לא תקדם לו בריחה.

ונרחיב:

ולכן צייתה התורה הקדושה שהרוצח ינוס לאחת מערי המקלט, והיא כעין בריחה ויציאה מגדרי העולם, ושם, כשהוא מוגן מהטומאה הרודפת אחריו והרוצה לבלוע אותו, הוא יוכל לחזור בתשובה.⁹

כבר כתבנו שהקב"ה ברחמיו הרבים צייה אותנו בשס"ה מצוות לא תעשה. והנה, כאשר יהודי חוטא ועובר על אחת מהעבירות הללו, הרי מכח העבירה הוא מושך על עצמו טומאה (כפי גודל העבירה).

מעין החכמה

9. כך כתב הרמח"ל זיע"א (אדיר במרום - עמוד יח, מהדורת הרב יוסף ספינר), וז"ל:

תלת רישין אתגלפן, דא, לגו מן דא. ודא, לעילא מן דא.

יוכן הוא הענין לכל רוצח, כי הוא מסוכן וקרוב אל הקליפות שרודפות אחריו, ואי אפשר להנצל אלא שיעלה ברגע אחד אל אימא (הבינה). וזהו ממש כמו ענין התשובה, שברגע אחד ממש עולה למעלה ממדרגת הצדיקים גמורים. וזה כי במקום שאין הנוקבא (המלכות) יכולה, צריך שאימא תשלים...

רישא חדא, חכמתא סתימאה, דאתכסיא, ולא מתפתחא. וחכמתא דא סתימאה, רישא לכל רישיה, דשאר חכמות. רישא עילאה, עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. רישא דכל רישא, רישא דלאו רישא. **ולא ידע, ולא אתיידע, מה דהוי ברישא דא,** דלא אתדבק (לא) בחכמתא, ולא בסוכלתנו. ועל האי אקרי: "פֶּרַח לָךְ אֵל מְקוֹמְךָ" (במדבר כד, א)...

שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה, יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (שם יב, מא).

וצריך להבין מדוע הוצרכו עם ישראל לעבור את השלב הזה של הבריחה ממצרים, וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם חופשי לעולם, לא היה מוכרח לשלחם? - הרי לאחר שפרעה קיבל כל כך הרבה מכות קשות ומרות הוא היה חייב לשלחם בעל כרחו, ומדוע אם כן הוצרכו לברוח ממנו? והתשובה לכך:

אלא מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין היה בתוקפו בחלל השמאלי כי לא פסקה זוהמתם עד מתן תורה - כי כשעם ישראל יצאו ממצרים הם עדיין היו שקועים בתוך מ"ט שערי טומאה, ופסקה מהם הזוהמא רק במתן תורה, ולכן הם היו חייבים לברוח ממצרים כדי להצליח להשתחרר מהטומאה הקשה

ואותו טעם שייך בכל פעם שהטומאה גוברת ומנסה 'לכבוש' את האדם, אי אפשר אז לתקן את המודעות, אלא צריכים לברוח קודם אל הקדושה ורק אחר כך אפשר להתחיל ולברר...¹⁰

ונביא מעט מדבריו של אבא מארי עט"ר רבינו יורם מיכאל אברגיל זיע"א (בצור ירום, חלק ו - פרק לא עמוד 115, מהדורת תש"פ), וזתו"ד:

כאשר רצה הקדוש ברוך הוא לגאול את נפשות ישראל מגלות מצרים, גאל אותם בשני שלבים:

השלב הראשון - על ידי שעם ישראל ברחו ממצרים, וכמו שנאמר: "כי ברח העם" (שמות יד, ה) - שעם ישראל יצאו ממצרים בצורה של בריחה ולא נגאלו לאט ובמתנות.

והשלב השני - על ידי יציאה, וכמו שנאמר: "ויהי מקץ שלשים

מעין החכמה

רבינו (שברח למדיו), ורבי שמעון בר יוחאי (שברח למערה) לברוח.

ובמילה אחת: כאשר נמצאים בזמן הגלות תחת שליטת יד הטומאה אי אפשר לצאת ממנה בדרך מתינות אלא רק בדרך של בריחה. ורק אחרי שבורחים מהגלות אפשר לחזור ולהכניע את הטומאה, באופן שיוכל לחיות עם הדברים.

ולכן הצרכו הצדיקים הללו לברוח ואחר כך לחזור ולהכניע את הטומאה... עיי"ש דברים נפלאים.

וזה סוד עיר מקלט, שהוא מה שמתפשטת אימא בנוקבא ומקבלת את הרוח, שנוקבא לא היתה מצילתו, כי "לארץ לא יכופר דם אשר שופך בה כו" (במדבר לה, ג).

סוף דבר, יש בריחה ויש יציאה, בריחה היא שלא על פי סדר המדרגות... עיי"ש באורך.

10. ועל פי זה מסביר הרמח"ל (שם) מדוע הוצרכו נח (שברח לתוך תיבה), משה

להצליח בזה הוא חייב לעשות זאת בדרך של בריחה ממש. ומכיון שעם ישראל היו שקועים במצרים בטומאה קשה ונוראה ולא היה ביכולתם להשתחרר ממנה, לכן הם היו חייבים לברוח משם.

ולכן לעתיד כשיעביר ה' רוח הטומאה, מן הארץ, ולא תהיה עוד טומאה, וממילא לא יהיה צורך לברוח מהרע, כתיב: "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכוני כי ה' ה' ל'פניכם ה' ומאספכם אלקי ישראל" (ישעיה נב, יב) - ההבדל בין הגאולה של מצרים לבין הגאולה העתידה הוא שהיציאה ממצרים היתה מתוך חפזון ובדרך של בריחה, אבל בגאולה העתידה לכל אחד מעם ישראל יהיה זמן לעשות תשובה... עיי"ש בדבריו הנפלאים.

ואחרי שהבננו שישנו מושג כזה הנקרא 'בריחה' נעבור לימינו...

ערי מקלט בימינו

אך בוודאי שככל ענייני התורה, גם כיום נוהג הענין הזה בפנימיות העניינים ובפנימות הנפש.

רק שהתפקידים התחלפו...

בזמן חז"ל כשהיה קורה מקרה של הריגה בשגגה, את הנרצח - היו קוברים, ואת הרוצח - שולחים לעיר מקלט.

ואילו כיום, את הנרצח - שולחים לעיר מקלט, ואת הרוצח - משתדלים לקבור...

של מצרים ששרתה עליהם. אומר האור החיים הקדוש (שמות ג, ח) שעם ישראל הגיעו ממש לסוף השערים של היפך הקדושה ואם ה' לא היה מוציאם ממצרים באותו רגע ח"ו הם היו אובדים שם לעולם, ולכן הקב"ה הוציאם בחפזון.

וזה שנאמר: "ה' עזי ומעזי ומנוסי ביום צרה וגו'" (ירמיה טז, יט), "אלקי צורי אֶחְסֶה בּוֹ מִגְּנֵי וְקָרַן יִשְׁעֵי מִשְׁגְּבֵי וּמְנוֹסֵי מִשְׁעֵי מִחֶמְסַת תִּשְׁעֵנִי" (שמואל ב, כב, ג), 'והוא מנוס ל' (מפיוט 'אדון עולם') - 'מנוסי' מלשון בריחה שה' נותן לאדם כח לברוח מכחות הטומאה.

והנה, מכל הפסוקים הללו משמע שישנה צורה של עבודה רוחנית שהיא בבחינת 'בריחה', וזה כאשר אדם יודע שהוא שקוע מאוד בצד הטומאה ולא יהיה לו קל לצאת משם, וכדי

כיום לא נוהגים הדינים של ערי מקלט. וכמו שפסק רבינו יעקב (טור, חו"מ סימן תכה), וז"ל:

מצוה לדון בחייבי מיתות בית דין ושיגלה הרוצח לערי מקלט. ועתה אין אנו דנין דיני נפשות שאף בזמן הבית בטלו דיני נפשות וכל שכן עתה שאין לדונם, שצריכין בית דין של עשרים ושלושה, וכן ערי מקלט אין לנו שיגלה בהן הרוצח... עכ"ל.

וכמובן, נבאר:

וההתמודדות מתרחשת בכל עת בתוך

המגרש הניצב בתוך לבו של האדם.

היהודי תפקידו להעצים את הדמות

הרוחנית שלו, לנשאה לפסגות,

ולהביאה לראות ולשמוע את האלקות

המהוה את כל חלקי הבריאה.

ולעומתו, היצר תפקידו 'לרצוח' את

הדמות הרוחנית הזו,¹¹

ול'הקים' תחתיה דמות נבובה וריקנית,

שכל תשוקתה וּמְאַוְיָהּ יהיו להשיג

הקב"ה שלח אותנו לעולם הזה

להתמודד עם היצר הרע. כל

יהודי וההתמודדות המיוחדת לו.

ובמקביל, ברא הקב"ה את היצר הרע,

ונתן לו תפקיד להתמודד

נגד היהודי. כל יצר והיהודי הפרטי שלו.

ומאז, מאותה עת ששניהם מגיעים

לעולם הזה, הם ניצבים אחד

מול השני - היהודי מול יצר הרע.

מעין החכמה

וכך גם לגבי העשיר והחכם...

11. ונוסיף עוד פנינה:

חיי האדם הם כפי הרגש המתגלה

בתוכו, ולכן, גם עיקר מלחמתם

של כחות הטומאה הם להעכיר את רגש

האדם.

היצר מנסה בכל כחו ליצור בתוך האדם

מערבולת של רגשות, פעם מערבולת

של חוס: כעס, תאוה, תשוקה ותאוה...

ופעם מערבולת של קור: עצבות ומרירות,

שנאה עצמית ויאוש...

וזה לא משנה כל כך אם זה קר או חם,

בשניהם האדם לא חי...

ונפש היהודי מרגישה זאת והיא מנסה להתגבר,

מנסה לברוח מהרגשות השליליות,

ולהתחבר לרגשות של הקדושה...

אך, כשהיא בתוך המערבולת אין בכחה לנצח.

ולכן ראשית הכל עליה לברוח לעיר מקלט...

עלינו לדעת שחיינו של האדם הם רק לפי הרגשות המתגלים בתוכו.

וכבר אמר שלמה בחכמתו: "שִׁבְתִּי וְרָאָה

תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, כִּי לֹא לְקָלִים הַמְרוֹץ,

וְלֹא לְגִבּוֹרִים הַמְלַחֵמָה, וְגַם לֹא לְחֲכָמִים לֶחֶם,

וְגַם לֹא לְנִבְנִים עֶשֶׂר, וְגַם לֹא לְיֹדְעִים חוֹ, כִּי

עֵת וָפֶגַע יִקְרָה אֶת כָּלֶם" (קהלת ט, יא)...

הקלים, הגבורים, החכמים, הנבונים

היהודעים - הם אנשים שיש להם

כשרון ויכולת חיצונית, אך זה לא בהכרח נובע

מתוך רגש פנימי. ולכן, אין בזה רגש של חיים.

יכול להיות גבור גדול, שיש בכחו לבקע סלע

במכת אגרוף, אך אם ברגש שלו הוא מרגיש

כי "היינו חרפה לשִׁבְנֵינוּ לַעַג וְקֶלֶס לְסִבִּיבוֹתֵינוּ"

(תהלים עט, ז), אזי אין שום משמעות לגבורה שלו...

הוא יסתובב בעולם כמו צל, צל עלוב חסר

משמעות...

והנה, התבאר, שהיו 48 ערי מקלט...
וכנגדן ישנם 48 אופנים של
בריחה מהיצר הרע.

ובמסילות אל הנפש בהר - תשע"ט,
הבאנו את דברי הרמח"ל
שאחד מהערי מקלט הוא ספר הזוהר,¹³
ומי שרגיל לקרוא בו בכל יום מתנתק
מכחות הטומאה.

ועתה נביא את דברי ספר החינוך
שכתב אופן נוסף...

הארה: הקב"ה ברחמיו המרובים זיכה
אותנו לכתוב סדרת ספרים
נפלאה 'חלב הארץ', וה' יתברך זיכה אותנו
להדפיס את כולה, והדברים שיבואו עתה
(בקציר האומר) הם הדברים הכתובים שם...

את הנאות העלובות של העולם
הזה.

ואין שום יהודי בעולם שיכול לומר
שהתמודדות הזו קלה...

ולעתים, מכל מיני סיבות,¹² כחו של
היצר מתגבר והוא מצליח
בנוק אאוט אחד ל'היעף' את היהודי
מחוץ לגבולות הקדושה...

וכשיהודי רוצה להתחיל ולשקם את
עצמו, עליו לדעת שהדבר
הראשון המוטל עליו הוא לבוס לעיר מקלט!

ושם, בתוך העיר מקלט יהיה לו כבר
שקט מספיק כדי להתחיל לזכות
לישוב הדעת, ולתכנן מחדש את
המערכה כנגד יצר הרע.

מעין החכמה

הקשר... **וכשמפילין איזה אדם**, עיקר הנפילה
שנופל לתאות ניאוף, השם יצילנו...

13. צפת, אחת מהארבע ערים החשובות
שהיו בארץ ישראל בימים ההם.
זכתה העיר צפת ובה בחרו להתגורר ענקי
רוח, אנשים קדושים וטהורים, אשר עבדו את
בוראם בכל כחם. גם רבינו הקדוש האר"י ז"ל
התגורר בה.

בחלקת אדמה ריקה, המוקפת מכל עבר
בשדות המלאות שיבולים, התיישבו
ללמוד האר"י וגוריו (תלמידיו). האר"י ז"ל החל
למסור את שיעורו, ולשומעים נגלו סודות
עליונים, רזין טמירין, דברים מכבשוננו של

12. ואחד הסיבות המרכזיות מובאת בספר
ליקוטי מוהר"ן (קמא תורה קפא), וז"ל (בדילוג):

כשמתקשרים בקשר איזה אנשים על איש
אחד אפילו אם הוא אדם
חשוב יותר מהם, עם כל זה יכולים להפילו, כי
נתקבצים חלקי הכבוד שיש לכל אחד מהם, ועל
ידי זה נתבטל חלק כבוד שלו ונופל על ידם... כי
חלקי הכבוד שלהם כשנתקבץ ונתקשר יחד,
הוא גדול מחלק כבוד שלו לבדו, אם לא שזה
האיש שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאוד, עד
שחלק כבוד שלו, גדול יותר מכל חלקי כבוד
שלהם ביחד, אזי אדרבא נתבטלים הם לפניו...
אבל אם אין גדול כל כך יכולים להפילו על ידי

הקשה הזאת - לשלוח ארבה לעיר ולחסל מעץ ועד צמח, מענפים ועד עשבים, ולא להשאיר שום דבר הראוי לאכילה!

ממשיך האר"י ז"ל ואומר לתלמידיו: מבקש אני מכם שכל אחד יביא לי את כל הכסף הנמצא אצלו. מיד הוציאו כולם את הכסף הנמצא בכיסם ומסרו להאר"י ז"ל, וגם האר"י ז"ל הוציא את כספו וביחד התקבץ סכום של כ"ח זהובים.

קרא האר"י ז"ל לתלמידו רבי יצחק כהן ואמר לו: רוץ מהר לביתו של רבי יעקב ומסור לו את הכסף. רבי יצחק רץ במהרה לביתו של רבי יעקב ומצאו עדין בוכה. שאל אותו: מדוע אתה בוכה?

ורבי יעקב ענה: אני בוכה על רוע מזלי, כי לא די לי עניותי, אלא שגם עתה נשברו לי הכדי חרס שהייתי ממלא אותם מים לכל השבוע ואין בידי לקנות אחרים...

רבי יצחק הוציא את המעות והביא לו, ואז אמר: דע לך כי על ידי דמעותיך נגזרה גזירת חורבן על העיר צפת...

כאשר שמע זאת רבי יעקב נבהל מאוד נשתטח על הארץ והתפלל לה' שימחול לבני צפת.

רבי יצחק חזר להאר"י ז"ל וסיפר מה שהיה. ואז חיך האר"י ז"ל ואמר: ברוך ה', התבטלה הגזירה! והשיעור המשיך...

ולפתע... השמש נעלמה... מיליוני יצורים קטנים הנקראים 'ארבה' כיסו את שמי צפת... האר"י ז"ל פנה לתלמידיו ואמר: אל תפחדו כי כבר נתבטלה הגזירה. רוח סערה החלה לנשב וסחבה אתה את כל הארבה לתוך היס התיכון.

הסיפור התפרסם ועורר חלחלה, ואנשי צפת החלו לתמוך ברבי יעקב...

עולם. מתיקות מופלאה, עריבות ידדות ונעימות... הזמן כמו עצר מלכת, ולפתע...

עצר האר"י ז"ל את לימודו ואמר: דעו לכם תלמידי, שעתה אני שומע בת קול מן השמים, המכריזה בקול גדול: "בְּגֵזֶרֶת עִירִין פְּתַגְמָא וּבַמְאִמֶר קְדִישִׁין שְׁאַלְתָּא" (זניאל ד, ד) - שיהיה ארבה אין קץ בגבולות צפת, ויאכל את כל עשב הארץ ואת כל פרי העץ ולא תשאר שום מחיה בצפת וסביבותיה.

ממשיך האר"י ז"ל ואומר: וכשמעתי זאת נחרדתי, ומיהרתי לשאול בשמים: מדוע? וענו לי כך: באחד מבתיה המטים ליפול שבעיר צפת מתגורר יהודי עני ושמו רבי יעקב אלטראץ, פניו כחושות, בגדיו בלויים והרבה פעמים הולך לישון כשבטנו מקרקרת.

וזה כי הקב"ה ידע כי לטובתו האישית עליו לסבול עניות ובכך יזכה להגיע לתיקונו, ומכיון שהקב"ה אב רחמן ורצה שבכל זאת יהיה לו אוכל לאכול ובגד ללבוש העניק כסף מרובה לשכנו וזאת במטרה שהם בכספם יחיו את רבי יעקב.

אולם, השכנים לא השכילו עשו, והם מתעלמים ממנו מכל וכל, בעיניהם הוא כמו לא קיים! והיום, רבי יעקב נשבר, ומעיניו החלו לזלוג רבבות דמעות... מדמעותיו נוצרו עננים אפלים וכהים, רוח סערה החלה לנשוב בעולמות העליונים ומלאכים שחורים משחור הגיחו מחוריהם ובאו בטיסה לפני כסא הכבוד, והחלו לטעון: אני נבראתי מההתעלמות של השכן הזה... ואני נוצרתי מהקמצנות של השכן הזה... ואני נבראתי מיחיוך הביטולי הנמרח על פני השכן בכל פעם שפוגש את רבי יעקב...

מלאכי השחור עמדו ודרשו בתוקף למצות את הדין! ואז... נגזרה הגזירה

שש מצוות תמידיות...

למשה, שלש מאות וששים וחמש לאוין... ומאתים וארבעים ושמונה עשה...

בגמרא הקדושה (מכות כג): אמרו: דרש רבי שמלאי, שש מאות ושלש עשרה מצוות נאמרו לו

מעין החכמה

ימים יצא אדם רשע מקושטנדינא ובא אלי לנסות אותי, והינו עתה במקום פלוני אוכל ושותה כוס של יין לחייכם ולחיי, וביום פלוני יבוא הנה, וכך וכך תארו ודמותו, לכן כשיבוא וישאל עלי, הביאורו לפני, **כי הוא נשמה גדולה ניצוץ מאחאב מלך ישראל**, ועל ידי יתוקן.

והאיש הגיע, ויהי בבואו לפני האר"י ז"ל נבהל, כי ירא מהביט בפני השכינה. ויגש אליו ויאמר: האתה האיש הרואה המגיד לבני אדם עוונותיו? ויאמר: אני, וחכמת אלקים היא להנהיג האדם במעגלי יושר וצדק.

אז אמר להאר"י ז"ל: תדע לך שאני רשע גדול, ואם תגיד לי מה שעשיתי, אדע נאמנה כי רוח ה' דיבר בך.

האר"י ז"ל פנה לאנשים שהיו בבית וביקש מהם לצאת החוצה. ואז אמר לו הרב: אתה נקרא פלוני בן פלוני, וביום פלוני במקום פלוני עשית עבירה פלונית, וביום פלוני כך וכך, עד הגיד לו כל מה שעשה מיום היותו עד היום ההוא, ואפילו שיחה קלה שהיה בינו לבין אשתו הגיד לו.

ויהי כשומעו פרץ בבכי ויפול לרגלי האר"י ז"ל, ויאמר: כן דיברת, חטאתי עויתי פשעתי, ועתה מבקש אני ממך הורני דרך תשובה.

והאר"י ז"ל אמר לו: אתן לך תיקון לטבול בכל יום במקוה, ולגרוס בכל יום עשרה דפים של זוהר... וזכה האיש הזה ונהיה בעל תשובה גמור (שבחי האר"י - מהדורא חדשה עמוד קב ועמוד 6).

באותה שעה שהוחשכו שמי צפת במיליוני 'הארבה', שהה בתוכה עשיר מקושטנדינא (איסטיבול) שבא לחוג בצפת את חג המצות. וכאשר ראה את הארבה מכסים את שמי צפת חרד חרדה גדולה, וכאשר ראה את הישועה התפלא מאוד והתעניין לדעת... ואז סיפרו לו על גדולת רבינו האר"י ז"ל ועל מעלתו הנוראה... והעשיר שמר זאת בלבו.

כאשר חזר לעירו קושטנדינא סיפר שם המעשים של האר"י ז"ל ואיך הוא מגלה לאדם העוונות אשר עשה מנעוריו.

בין השומעים היה איש בליעל רע מעללים שלא היתה עבירה שלא עשה, וכאשר שמע את הדברים אמר בלבו: הרבה פעמים יש לי הרחורי תשובה ורגשות חרטה, אולי אני טועה בדרכי, אולי באמת יש מי שעומד מעלי צופה ומשגיח...

ועכשיו נראה לי שאוכל לברר את דרכי, אלך אליו לצפת אם הוא יאמר לי כל מעשי סימן שיש מציאות רוחנית ואז אחזור בתשובה אבל אם הוא לא ידע סימן שאין דין ואין דיין והעולם כמנהגו נוהג... והאיש יצא לדרכו...

באמצע הדרך התיישב ליד נהר, פרס מפה אכל כריך, ואחר כך מזג כוס יין ואמר: חכם יצחק (האר"י ז"ל) אני שותה כוס זה לחייך ולחיי החברים שלך.

ובאותה שעה בצפת הרחוקה אמר האר"י ז"ל לתלמידיו: דעו לכם שלפני כמה

סימנם: 'אני ישנה ולבי ע"ר'... **החיוב של אלו לעשותן אינו בכל עת רק בזמנים ידועים מן השנה או מן היום**. חוץ משש מצוות מהן **שחיובן תמידי**, לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואלו הן:

א. להאמין בהשם.¹⁴

ב. שלא להאמין זולתו.¹⁵

ומצאנו לכמה מחכמי ישראל שפירטו בספריהם את כל התרי"ג מצוות. ואחד המפורסמים שבהם הוא ספר החינוך.

ובהקדמה לספרו כתב כך:

אותם המצוות שחייבין בהן כל אדם מישראל מבלי שיתחדש בו סיבה בעולם, הן בין כולם **מאתים ושבעים**,

מעין החכמה

עצמו בזוי ונבזה, נמאס, וסובר שאין לו חלק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא חלילה.

ובזכות האמונה שאינו מייאש עצמו, **ומאמין ויודע שגם בהסתרה ובחושך זה, שם**

כבוד אלקותו יתברך, אלא שהוא בהסתרה גדולה, ויקיים: **"וחכיתי לה' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו"** (ישעיה ח, יז).

ונותן לב להבין ולדעת, כי בכל המדרגות אינו נפרד חלילה ממנו יתברך, אלא שהוא בהסתרה, ואז עושה יחוד ומעלה מיין נוקבין מעומקא דתהומא רבה עד רום המעלות, ופתאום יבוא האדון' - וברגע יבוא לו גאולה, ואור וחיות, עד שיכול להתבטל ממציות, וכל זה על ידי אמונה שמאמין ומצפה לישועה, ויודע שגם שם בחשכות, השם יתברך אתו, עמו, ובזכות אמונה יגאל ויצא מחושך לאור, **וזהו מצות עשה: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים"** (שמות ב, א) - דייקא, ממקור הטומאה, גם שם היה ה' אלקיך עמך. **וברגע בא לך אור הגאולה!...**

15. יסוד היסודות והעיקר הגדול של דת ישראל קדושים הוא מה שנצטוינו מפי הגבורה במעמד הר סיני: **"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"** (שמות ב, א), היינו האמונה באל אחד שהמציא וממציא כל הנבראים, ואין עוד

14. המצוה הראשונה שנצטוינו עליה בעשרת הדברות היא מצות האמונה. וכך נצטוינו: **"אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"** (שמות ב, א).

ומצוה זו היא מצוה תמידית ונוהגת בכל עת, הן ביום והן בלילה, הן בחול והן בשבת. בזכרים ונקבות.

וכתב הגה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א (נתיב מצותיך, נתיב אמונה - שביל א את ה', וז"ל: דע אחי, שגם בני עליה, אי אפשר להם שיעמדו במדרגה אחת, כי החיות רצוא ושוב, ומסתלקין המוחין והאור והחיות והדביקות, וכל אחד מישראל יש לו עליה וירידה...

שמתגרה בו היצר, ומפיל עליו עצבות ומרה שחורה, עד שמתמטם לבו כאבן, ואינו יכול להתחיל בשום דבר קדושה, וטועם בזה כמעט טעם מיתה...

עצה היעוצה שלא לייאש עצמו, ויקיים: 'צפית לישועה', כי כמו שיש גאולה כללית בימות המשית, 'יהי אור, ויהי אור' (בראשית א, א), ומקודם ביאתו מתגברין החושך והיסורין, כן הוא לכל אדם פרטי, שמקודם התגלות הגאולה יקרבה אל נפשי גאלה; וכן קודם שבת ויום טוב, **מתגברין החשכות והלישות דעת וביטול, עד שנחשב בעיני**

ג. ליחדו.¹⁶

ד. לאהבה אותו.¹⁷

מעין החכמה

16. מצות עשה של האמונה באחדות השם הוא שיש לכל אחד להאמין שאין זולתו יתברך מנהיג ויחיד הוא בכל העולמות, והיינו לידע שאותו שברא את השמים והארץ הוא לבדו מושל בכל קצות העולם, מעלה ומטה וארבע רוחות.

והוא יתברך האדון המנהיג הכל, ואין זולתו מנהיג, ואין שום כח שליט ומושל אלא הוא לבדו. ובשעה שאנו אומרים את הפסוק: "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" (דברים ו, ד), עלינו לכון במילת 'אחיד':

באות א - שהוא אחד, ובאות ח - שהוא יחיד בשבעה רקיעים ובארץ, ובאות ד - שהוא לבדו מושל בארבע רוחות העולם.

ונוסיף עוד פנינה:

חכמינו הקדושים תיקנו לנו לומר בכל יום בתפילת שחרית: '**אתה הוא עד שלא נברא העולם, אתה הוא משנברא העולם,** וכוונתם היא שהגם שהקב"ה ברא את העולם, הבריאה הזו לא פעלה שום שינוי באחדותו חלילה, וכמו ש'**קודם שנברא העולם לא היתה שום מציאות זולתו, כך גם אחר שנברא העולם אין שום מציאות זולתו כלל**...'.

והגה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א כתב חיבור מיוחד לבאר את זה, והודפס בספר התניא - שער היחוד והאמונה, והרוצה לקיים את מצות יחוד ה' כראוי ילמד את השער הזה.

17. מצות 'אהבת השם' - להרגיש רגש אהבה לה' יתברך. וכאשר הרגש הזה כראוי הרי הוא מתגלה בשלשת לבושי האדם, שהם: מעשה, דיבור, מחשבה.

מלבדו. שהרי כל עבודת אל זר זולתו יתברך אל אמונה באלילים אחרים הרי היא סתירה לכל התורה ומצוותיה ח"ו המושתתות על יסוד זה.

וכלשון הרמב"ם (הלכות עבודה זרה פ"ב ה"ד): מצות עבודת כוכבים כנגד המצוות כולן היא, שנאמר: "וכי תשגו ולא תעשו את כל המצוות וגו'" (במדבר טו, כב)... וכל המודה בעבודת כוכבים כופר בכל התורה כולה ובכל הנביאים ובכל מה שנצטוו הנביאים מאדם ועד סוף העולם, שנאמר: "מן היום אשר ציוה ה' והלאה לדורותיכם" (שם פסוק כג).

וכל הכופר בעבודת כוכבים מודה בכל התורה כולה ובכל הנביאים ובכל מה שנצטוו הנביאים מאדם ועד סוף העולם והוא עיקר כל המצוות כולן.

וכתבו רבותינו הפוסקים שמצוה זאת 'שלא להאמין בשום אלוה אחר' אינה תלויה בזמן כלל, ועל כן נוהגת בזכרים ובנקבות כאחד, וזמנה תמיד הן ביום והן בלילה, והיא אחת מן המצוות הנוהגות במחשבה בלבד, והיינו שלא להאמין במחשבתו בשום אלהים אחרים זולתו יתברך, שנאמר: 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני'.

ואפילו אם מודה שהקדוש ברוך הוא שולט על הכל אלא רק שמדמה בדעתו שמסר את הנהגת העולם למלאך או לכוכב הרי זה מודה בעבודה זרה, ועובר על 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' (ויש אופנים שמתחייב על איסור זה סקילה), אלא יאמין שהקדוש ברוך הוא בעצמו ובכבודו משגיח בכל העולמות, ואין לשום נברא כח לעשות דבר בלתי רצונו, ולכן נקרא הקדוש ברוך הוא אלהי האלהים, ובכל עת וזמן שחושב כן קיים מצוה זו...

וסיים בעל ספר החינוך וכתב, וסימן:ן
 "שש ערי מקלט תהינה לכם"
 (במדבר לה, יג).

ה. ליראה אותו.¹⁸

ו. שלא לתור אחר מחשבת הלב וראיית
 העינים.¹⁹

מעין החכמה

להאמין יראתו יתעלה ולהיפחד ממנו, ולא נהיה ככופרים ההולכים בשרירות לבם ובקרי, אבל **נירא ביראת עונשו** בכל עת, וזהו אומרו יתעלה: "את ה' אלקיך תירא" (דברים ו, יג), ע"כ.

ועוד נכלל במצוה זו - **שלא לירא מזולתו כלל, והיינו שלא לירא משום מלאך, ולא משום גלגל, ולא משום כח אחר בעולם**, זולת היראה מהשם יתברך לבדו. כי הוא הנותן כח לכל הנבראים לפעול פעולתם. והירא מאחד מאלו, מורה שיש ב' רשויות חלילה. וכן הזהירה התורה הקדושה: "וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם" (דברים כ, א). שכל זמן שהאדם ירא מזרוע בשר ודם רח"ל, אין יראתו מהקדוש ברוך הוא שלימה. כי מן הראוי הוא שישים האדם כל יראתו רק בהקדוש ברוך הוא בלבד, וכאשר הוא נותן חלק ממנה לבשר ודם הנה הוא חסר לב במדת היראה מהקדוש ברוך הוא, ומקצר בכך עבודתו, וזהו הטעם שנצטוו בתורה הקדושה: "מי האיש הירא ורך הלבב..." (שם פסוק ח) - שישוב מן המלחמה, והענין, כי נצחון ישראל בכל מלחמותיהם אינו אלא על פי הזכות וזה אין זכותו שלם, כי לא הגיע אל מדרגת היראה בשלימותה.

19. כתב הביאור הלכה (סימן א - סעיף א), וז"ל: שלא נתור אחר מחשבת הלב וראיית העינים, שנאמר: "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" (במדבר טו, לט).

ואמרו חכמים (ספרי, פרשת שלח - פיסקא קטו): 'אחרי לבבכם' - זו אפיקורסות, 'ואחרי עיניכם' - זו זנות.

ב'מעשה' - כאשר מעשיו מתוקנים הרי הוא גורם להאחיב שם שמים בפי כל הבריות, כמו שאמרו בגמרא הקדושה מסכת יומא (פז): אביי אמר, כדתינאי: "ואהבת את ה' אלקיך" (דברים ו, ה) - שיהא שם שמים מתאהב על ידך, שיהא קורא ושונה ומשמש תלמידי חכמים, ויהא משאו ומתנו בנחת עם הבריות, מה הבריות אומרות עליו - אשרי אביו שלימדו תורה, אשרי רבו שלימדו תורה. אוי להם לבריות שלא למדו תורה, פלוני שלמד תורה - ראו כמה נאים דרכיו, כמה מתוקנים מעשיו, עליו הכתוב אומר: "ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר" (ישעיה מט, א).

אהבת השם בבחינת ה'דיבור' - שנהיה קוראים לבני האדם כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו וכן לדרוש תורה לאחרים עד שיביא אהבתו בלבם, כמו שכתב בספר המצוות להרמב"ם (מצות עשה א) שבכל מצוה זו ד'אהבת השם' כוללת גם כן שנדרוש ונקרא האנשים כולם לעבודתו יתעלה ולהאמין בו, וזה כי כשתאהב אדם תשים לבך עליו ותשבחהו ותבקש האנשים לאהוב אותו. וזה על צד המשל, כן כשתאהב האל באמת כמה שהגיעה לך מהשגת אמיתתו הנה אתה בלא ספק תדרוש ותקרא הכופרים והסכלים לידיעת האמת אשר ידעת אותה.

וב'מחשבה' - היינו לשעבד את כל חלקי המחשבה לקיום רצון הבורא יתברך ובכל זמן ועידן פנוי לחשוב כיצד אפשר יותר לגרום לו יתברך נחת רוח...

18. כתב אדונינו הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה ז) שהמצוה הרביעית היא שציונו

הקמת עיר מקלט

של מטה - על ידי שלילת האמונה באלהים אחרים.

מישור של קדם - על ידי אמונה באחדות ה'. מישור של ימין - על ידי אהבת ה'.

מישור של שמאל - על ידי יראת ה'. מישור של אחר - על ידי שמירת המחשבה מפני הרהורים שליליים.

וכאשר אדם מצייר לעצמו את הקוביה הזו ונכנס לתוכה, הרי הוא נושם אויר אחר, אויר רוחני יותר וזך יותר.

ושם, במרכז הקוביה, עליו לשהות ולהתבודד עמו יתברך,²¹ לספר לו באמת ובאמונה את כל מה שעובר עליו.

ואם יהיה רגיל בכך, נצחוננו מובטח.

בדבריו אלו מגלה לנו בעל ספר החינוך שש מצוות אלו הן שש ערי מקלט. ומצאנו לגאון המקובל הרב יצחק גינזבורג שליט"א שביאר כך:²⁰

כידוע, שלשה ממדים יש: מימד הנפש, מימד המקום ומימד הזמן.

ועיר מקלט שייכת למימד המקום.

והנה, מימד המקום מורכב מששה מישורים: ימין, שמאל, קדימה, אחורה, מעלה ומטה.

ומגלה לנו ספר החינוך כיצד יש בכחנו להקים עיר מקלט, והוא על ידי שנקיף את עצמנו בשש מצוות הללו.

מישור של מעלה - על ידי האמונה במציאות ה' ובהשגחתו. מישור

העולה מן האמור להלכה ולמעשה

א. הנפש של היהודי כוללת בתוכה מוחין (שכל), והם: חסד - אהבה, גבורה - יראה,

מדות (רגש), ולבושים (מחשבה, דיבור ומעשה).

מעין החכמה

וכל דיני יחוד.

20. בספרו לחיות במרחב אלקי (עמוד כו).

21. התפילה היא לא מצוה תמידית, אך מצאנו בדברי חז"ל ששאפו לכך. היינו ששאפו שגם התפילה תהיה מצוה תמידית. וזה לשונם (ברכות כא): ורבי יוחנן אמר, ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו.

ובכלל אפיקורסות הוא כל מחשבות זרות שהם היפך דעת התורה, ובכלל זנות הוא מי שהוא רודף אחר תאוות העולם מבלי שיכוין בהם כלל לכוונה טובה, כלומר שלא יעשה אותם כדי שיעמוד בריא ויוכל להשתדל בעבודת בוראו רק כוונתו תמיד להרבות תענוגים גדולים לנפשו...

ובכלל זה נכללים כל דיני איסור הרהורי עבירה ח"ו והדומה לה.

פרשת מסעי - העולה מן האמור להלכה ולמעשה

בבחינת 'בריחה', זה כאשר אדם יודע שהוא שקוע מאוד בצד הטומאה ולא יהיה לו קל לצאת משם, וכדי להצליח בזה הוא חייב לעשות זאת בדרך של בריחה ממש.

ד. לעתים, מכל מיני סיבות, כחו של היצר מתגבר והוא מצליח להתגבר על היהודי ולהוציא אותו אל מחוץ לגבולות הקדושה...
וכשיהודי רוצה להתחיל ולשקם את עצמו, עליו לדעת שהדבר הראשון המוטל עליו הוא לנוס לעיר מקלט!

ושם, בתוך העיר מקלט יהיה לו כבר מספיק שקט כדי להתחיל לזכות לישוב הדעת, ולתכנן מחדש את המערכה כנגד יצר הרע.

והנה, התבאר, שהיו 48 ערי מקלט... וכנגדן ישנם 48 אופנים של בריחה מהיצר הרע.

ה. ישנן שש מצוות - מהן **שחיובן תמיד,** לא יפסק מעל האדם אפילו רגע בכל ימיו, ואלו הן:
א. להאמין בהשם. **ב.** שלא להאמין זולתו. **ג.** ליחדו. **ד.** לאהבה אותו. **ה.** ליראה אותו. **ו.** שלא לתור אחר מחשבת הלב וראיית העינים.

וסימנן: 'שש ערי מקלט תהיינה לכם'.

כל יהודי המתבונן בשש מצוות אלו יש בכחו להקים עיר מקלט, וכאשר הוא זוכה אזי האוירה שסביבו נעשית זכה ורוחנית יותר. ובאווירה הזו שנוצרה עליו לשהות ולהתבודד עמו יתברך, לספר לו באמת ובאמונה את כל מה שעובר עליו. **ואם** יהיה רגיל בכך, יזכה לנצח את יצר הרע, ויזכה לדביקות אמת בה' יתברך.

תפארת - רחמים, נצח - עקביות תולדה של העקשנות דקדושה, הוד - תמימות ופשיטות, יסוד - קשר של אמת והיינו נקודת השייכות שבנפש, מלכות - שפלות דקדושה.

הלבושים מתחלקים לשלשה והם: מחשבה, דיבור ומעשה.

שלשת הלבושים הללו הם הכלים שדרכם נפש האדם באה לידי ביטוי ואלמלא הם אין ביטוי לנפש ולצרכיה הרבים והעצומים.

ב. תחילת הכל היא החכמה. והיינו שהחכמה היא המולידה את הבינה והדעת. אדם שהחכמה שלו צלולה וקדושה, הבינה והדעת שיוולדו ממנה יהיו בעלי עוצמה ומשמעות נוראה...

והבינה והדעת הן המולידות את הרגשות! והרגשות מתגלים בתוך אותיות המחשבה...

ולכן, אם אדם רואה שישנה מחשבה שכל הזמן 'מנקרת' בתוך מוחו, ידע שיש למחשבה הזו שורש והיא הרגש המוליד אותה. ושידע שאם הוא רוצה לטפל בעצמו הוא צריך ללכת לשורש ולתקן את המודעות (התודעה וההכרה) שלו!

ג. עלינו לדעת שהתיקון הנדרש והנרצה הוא התיקון הנעשה בתודעה (באופן שמשפיע על הרגשות). אך ישנם מצבים שאי אפשר להגיע לתיקון התודעה אם לא תקדם לו בריחה.

בשעה שהטומאה רוצה להתגבר על האדם, אזי אי אפשר אז לתקן את המודעות, אלא צריכים לברוח קודם אל הקדושה ורק אחר כך אפשר להתחיל ולברר. וכך לימדה אותנו התורה הקדושה, **שישנה צורה של עבודה רוחנית שהיא**

שעורי השבוע

מפי הרה"ג רבינו ישראל אברג'ל שליט"א

ראשון - כל שבוע בשעה: 19:00
שיעור 'זום' לדוברי השפה האנגלית עם תרגום

שני - כל שבוע בשעה: 20:00
בית הכנסת 'היכל נפתלי', רחוב ברוריה 6

אשדוד

LIVE

רביעי - ו' אב 3/8 בשעה: 20:00
בית הכנסת המרכזי רמת אשכול, רח' ראל וולנברג 11

חיפה

חמישי - כל שבוע בשעה: 20:00
בית המדרש 'המאיר לארץ', רחוב הקציר 666

נתיבות

LIVE

שיעורים נוספים ברחבי הארץ מתעדכנים
בכל תחילת שבוע באתר המאיר לארץ
www.hameir-laarets.org.il

ערוצי מחלקת המדיה
של בית המדרש המאיר לארץ

hameir-Laarets.org.il

המאיר לארץ

054-26-380-26

08-64-99-859
קו שמע - המאיר לארץ

פרשת מסעי ב' אב התשפ"ב

זמני שבת קודש

רבינו תם	יציאת שבת	הדלקת נרות	עיר
21:00	20:08	19:18	באר שבע
21:02	20:09	19:20	תל אביב
21:03	20:10	19:21	חיפה
20:59	20:07	19:16	אילת
21:05	20:12	19:23	ירושלים
		19:03	ירושלים 40 דק'

מסילות א"ל הרב

מפי קדשו של אטור זיע"א

לכן אדם צריך תמיד לרחם, קודם כל לרחם על נשמתו, אחר כך על קרוביו: רבד ראשון על ילדיו, לחשוב עליהם תמיד, מה חסר להם - 'אולי אין לכן שלי מספיק הכנסות, אולי הוא דחוק, ואני זקנתו, לא ידעתי יום מותו, בשביל מה אני מחביא את הכסף בכנק, למה שלא אתן לו כל חודש סכום מכובד, ובוה אחזק אותו'.

אפשר לתת לו אפילו בלי שהוא ירגיש, יש אפשרות ליצור קשר עם מנהל הבנק שלו ולשאול אותו מה מצב החשבון של הבן, ולעודד לו לפי היכולת. לא צריך לתרום לאף אחד, לא ליישבות ולא למוסדות אחרים, קודם כל לתרום לילדים, הם הראשונים, הם ישארו איתך, הם יאהבו אותך אחר כך, הם יהיו קשורים בך מאד.

הפצת תורה חובקת עולם
היה שותף 08-37-40-200

- לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט, סניף 721 נתיבות, חשבון 23357
- בנק הדואר, סניף 1, חשבון 27016519
- בכל עמדות 'נדרים פלוס'
- **ביט ופייבוקס במס' 054-26-380-26**